
Immateriellt värdeskapande i Sverige

2018 års index

Innehåll

Sammanfattning	1
Förord av Henrik Pontén	5
Introduktion	6
Värdeskapande i moderna ekonomier	10
Immateriell intensivt näringsliv i Sverige	13
Upphovsrätt	14
Design	16
Patent	17
Varumärken	19
Behovet av immaterialrättsligt skydd – exemplet pirat-TV	21
Immateriell-intensivt näringsliv i olika delar av Sverige	25

---

*Denna rapport har skrivits av Dr. Nima
Sanandaji, vd för tankesmedjan ECEPR,
med stöd från följande aktörer:*

American Chamber of Commerce in Sweden

Astrid Lindgren Aktiebolag

Eyevinn Technology AB

Film- och TV-branschens Samarbetskommitté

Ifpi Sverige

Medieföretagen

Musikförläggarna

Nordic Content Protection

Rättighetsalliansen

Svenska Förläggareföreningen

Sveriges Annonsörer

Sveriges Videodistributöres Förening

Swedish Film AB

Trä-och Möbelföretagen

Sammanfattning

Nästan alla företag i Sverige förlitar sig i viss utsträckning på varumärken, patent, upphovsrätt, design och andra former av immaterialrätt. Denna rapport redovisar hur stor del av näringslivet som är intensivt beroende av immaterialrätt. Det visar sig att en stor del av jobben och en ännu större del av värdeskapandet sker i företag med stark förlitan på dessa rättigheter.

En form av immaterialrätt är upphovsrätt. Genom upphovsrätt skyddas de digitala värden som skapas i form av bland annat film, musik och mjukvara. Upphovsrätt är även viktig för reklam och marknadsundersökningar samt informationstjänster. Företag som har ett intensivt beroende av upphovsrätt bidrar med ett samhälls-ekonomiskt värde på 251 miljarder kronor årligen och anställer ca 271 000 personer i Sverige.

En annan form av immaterialrätt är designrättigheter, som är avgörande för många industrier, alltifrån mode och möbler till industri och motorfordon. De företag som har ett intensivt beroende av design bidrar med ett ekonomiskt värde på 320 miljarder kronor och anställer ca 365 000 personer i landet.

Patent är en form av immaterialrätt som används för att skydda olika uppfinningar. Patent behövs för att stimulera företagande inom bland

annat läkemedelsindustrin, motorindustrin, vetenskaplig forskning och utveckling samt telekommunikationer. Företag som har intensivt beroende av patent skapar ett ekonomiskt värde på 618 miljarder kronor och anställer ca 691 000 personer.

Företag som har ett intensivt beroende av varumärken skapar ett ekonomiskt värde på 920 miljarder kronor och anställer ca 1 126 000 personer runtom i Sverige. Dessa siffror utgör också den sammanlagda bilden av hur många företag som är intensivt beroende av immaterialrätt i hela den svenska ekonomin. Anledningen är att varumärken är viktigt för alla branscher med stark beroende av immaterialrätt.

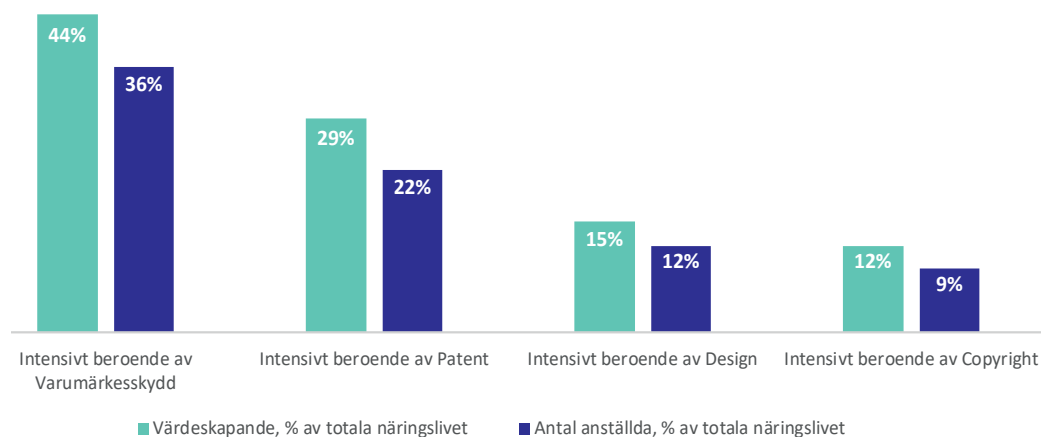
Den del av näringslivet som har starkt beroende av immaterialrätt har 20 procent högre värdeskapande per anställd jämfört med övriga näringslivet. Ifall hela näringslivet skulle ha samma produktivitet så skulle den svenska ekonomin skapa ett ytterligare värde på 237 miljarder kronor. Denna enkla beräkning visar på den samhälls-ekonomiska vinsten med att skifta mot ökat kunskapsberoende i ekonomin genom att stärka skyddet av kunskapsinvesteringar.

Den del av näringslivet som har stark beroende av immaterialrätt har 20 procent högre värdeskapande per anställd jämfört med övriga näringslivet. Ifall hela näringslivet skulle ha samma produktivitet så skulle den svenska ekonomin skapa ett ytterligare värde på 237 miljarder kronor.

I rapporten presenteras en analys över den regionala fördelningen i Sverige. Den del av landet där immateriell-intensiva företag har svagast förankring är Norra Mellansverige, där strax över 26 procent av de utbetalda lönerna och knappt 25 procent av de anställda finns i dessa företag. Det kan jämföras med 47 procent av lönerna och 37 procent av de anställda i Stockholm, den del av Sverige som har starkast koncentration av immateriell-intensivt näringsliv. Forskningen pekar tydligt på att

Sydsverige, Västssverige och Småland är andra delar av landet där mer än 40 procent av näringslivets lönekostnader finns i immateriell-intensiva branscher. Förbättrade möjligheter för företag att registrera sina investeringar i immaterialrätt och få dem skyddade kan uppmuntra framväxten av dessa branscher också i de delar av Sverige som idag ligger efter, i synnerhet i de norra delarna av landet. Sådan förbättring utveckling skulle stimulera till att fler jobb, och i synnerhet fler välbetalda jobb, skapas.

Figur 1.
Immaterialrättens betydelse för jobb och värdeskapande i Sverige.

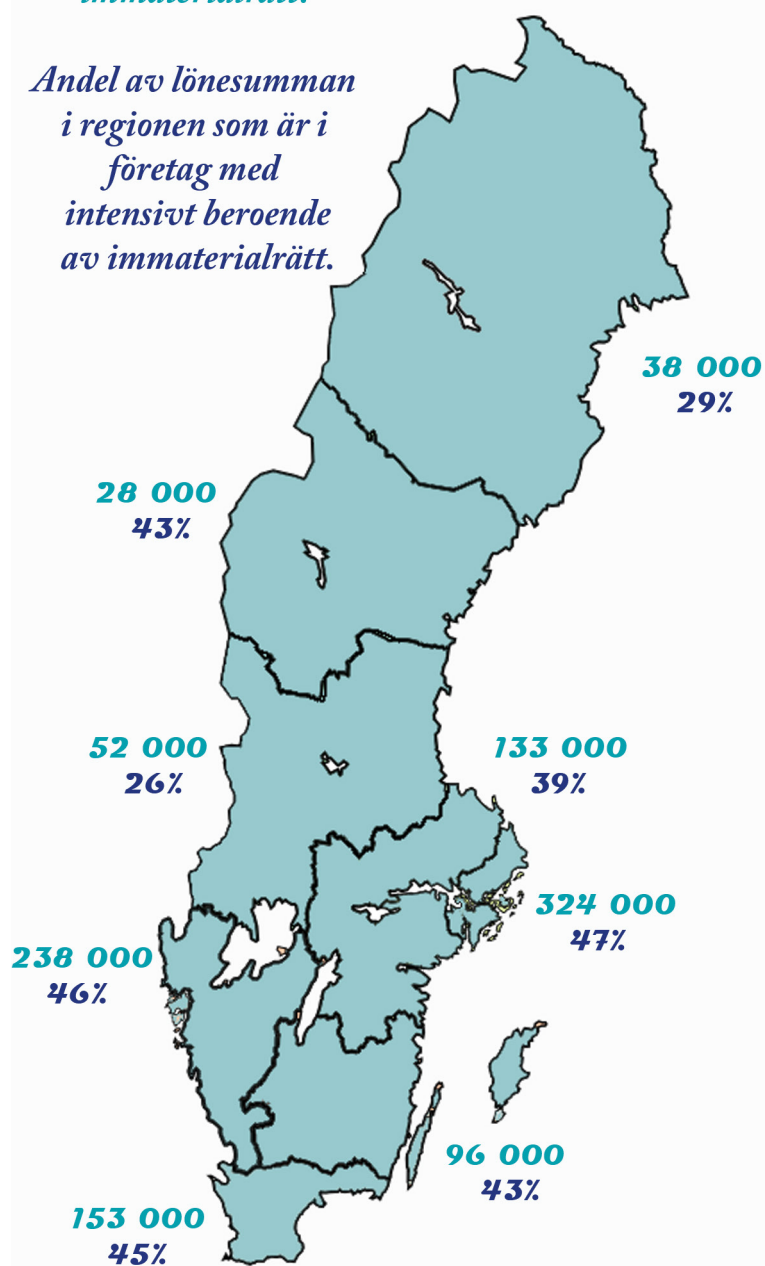
kunskapsintensivt näringsliv, inte minst om den också är exportberoende, spelar en avgörande roll för sysselsättningen på regionala arbetsplatser. Anledningen är att denna form av jobb, som har ett högt värdeskapande per anställd, katalyserar bred jobbtillväxt i stöd-tjänster samt enklare service. Bättre villkor för immateriell-intensivt näringsliv är därmed vägen till jobbskapande i såväl kvalificerade yrken som instegsjobb.

Immateriella värden är formaliserade investeringar i kunskap och digitalt

innehåll. Det är avgörande för en kunskapsekonomi som den svenska att stimulera dessa investeringar. En möjlighet vore att i näringspolitiken sätta upp målsättningar om stärkt skydd av immaterialrättsliga investeringar, med särskilt fokus på att registrera och skydda dessa investeringar i mindre företag samt i mer glesbebyggda delar av landet. Framtida offentliga studier kan med fördel undersöka varför vissa delar av Sverige ligger efter sett till immateriell-intensiv näringsverksamhet.

*Antal arbetstillfällen i
företag med intensivt
beroende av
immaterialrätt.*

*Andel av lönesumman
i regionen som är i
företag med
intensivt beroende
av immaterialrätt.*

Förord av Henrik Pontén

Värdet på intellektuella rättigheter kan inte överskattas, det är framtidens superråvara. Som det framgår av denna banbrytande rapport är värdet på dessa rättigheter stort och växande. Rättigheterna ska dock inte tas för givna och kampen om dessa hårdnar allt mer. När USA nu startar ett handelskrig mot Kina gäller det stöld av intellektuella rättigheter, ett tydligt tecken om framtiden.

Sverige är världsledande i att utveckla kunskapseffektiva företag som bygger sin verksamhet på olika former av immaterialrätt. En fungerande och välbalanserad immaterialrätt är helt enkelt grunden för vårt nuvarande välstånd och möjligheterna till det framtida.

Dessvärre har det utvecklats ett beteende och kultur i Sverige som innebär att immateriella rättigheter inte respekteras. Detta har skapat underlag för en ytterst lönsam, snabbt växande och allmänt accepterad intrångsindustri som tydligast drabbar filmbranschen. Konsekvenserna är att den organiserade kriminaliteten sökt sig till Sverige - ett av de mest kända varumärkena heter Pirate Bay - och nivåerna på intrång i Sverige beskrivs internationellt som "shockingly high".

Farhågorna är tydliga, 80 procent av börsnoterade svenska bolag bedömer att piratkopiering kommer att öka och att statens insatser för att motarbeta immaterialrättsintrång är otillräckliga.

Detta är inte rätt väg för ett land som bygger sitt välstånd på intellektuella rättigheter och för att stimulera idédebatten på området har nätverket för "En modern immaterialrätt" startats. Genom att ta fram relevanta fakta och lyfta fram goda exempel och förslag på immaterialrättens område vill vi utveckla frågan.

Debatten har tidigare ofta präglats av kritikernas ifrågasättande av immaterialrätten, tyckande, tro och starka känslor. Denna rapport innebär ett avstamp för något helt nytt. Aldrig tidigare har vi fått tillgång till så tydliga data, så väl redovisat. Förhoppningsvis leder detta till att tyckande och allmänt hållna avsiktsförklaringar ersätts av fakta och diskussioner kring konkreta åtgärder.

Välkomna till "En modern immaterialrätt"!

Introduktion

Sverige är en ledande kunskaps-ekonomi. Nära nio procent av den arbetsföra befolkningen i Sverige är anställda i så kallade *brain business jobs*, det vill säga i kunskapsintensiva företag inom tech, IT, avancerade tjänster samt kreativa professioner. Detta är den högsta siffran i EU och nära dubbelt så högt som snittet för unionen.¹ Företag som förlitar sig på hjärnkraft har också starkt beroende av immaterialrättigheter, som är skydd för formaliserade investeringar i kunskap och digitalt innehåll.

En överblick av den historiska utvecklingen visar att Sveriges ekonomi länge förlitat sig på just formaliserad kunskap i olika delar av näringslivet. Så sent som i slutet av 1800-talet var Sverige ett fattigt bondeland, med lägre utvecklingsnivå än många delar av Västeuropa. När näringsfriheten introducerades i Sverige 1864 växte landet snabbt. Väststandsutvecklingen förlitade sig initialt på stark samverkan, arbetsetik och ingenjörsmässiga

kompetenser. Genom att förlita sig på ingenjörsmässig kompetens kunde företag som Atlas Copco, Electrolux och Volvo etablera sig som ledande globala aktörer. Industrieföretagen skapade exportintäkter som behövdes för att Sverige skulle växa sig rikt. Redan under tidigt 1900-tal började dessa svenska företag att kontinuerligt investera i forskning och utveckling, design, varumärken och andra former av immaterialrätt.

I Sverige utvecklades parallellt kreativa professioner som hjälpte industrierna att ta fram attraktiva produkter och marknadsföra dem globalt. Designers formgav produkter med den unika skandinaviska stil som uppskattades av konsumenter runtom i världen. Reklammakare hjälpte produkterna att nå ut på den konkurrensutsatta internationella marknaden. Musikskapare som ABBA och filmmakare som Ingmar Bergman nådde ut med sina verk till omvärlden och etablerade bilden av Sverige som en

---

Film, tv och musik producerar idag, liksom mjukvaruutvecklare, innehåll som i grunden är digitalt. Det rör sig alltså om immateriellt värdeskapande. Om dessa värden inte skyddas, utan kan kopieras fritt, så undermineras dessa branscher helt i Sverige. Skydd av immaterialrätt är avgörande för den moderna kunskapsekonomins överlevnad.

---

modern kulturnation.²

Även på institutionell nivå bygger Sveriges framgångar på en blandning av tekniska och kreativa kompetenser. Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) som inrättades år 1827 har utbildat många av de ingenjörer som verkat inom, och skapat, Sveriges industriella framgångsföretag.

Grundandet av denna institution var ett nödvändigt steg på Sveriges utveckling mot en industrination. Det är värt att komma ihåg att de tekniska kompetenser som lärdes in på KTH redan tidigt kom att kombineras med kreativa färdigheter. Arkitekturskolan vid KTH inrättades år 1876 genom en utveckling av tidigare utbildning under Konstakademin i Stockholm. Kombinationen av kreativitet och teknisk förmåga har sedan dess varit ett genomgående tema i det svenska näringslivets framsteg.

Skydd av immaterialrätt har varit helt avgörande för denna utveckling. Industriföretagens framsteg har skyddats av patent och designrättigheter medan företagen själva har haft stor förlitan på varumärken. Upphovsrätt har spelat en viktig roll för tillverkande företag, reklamare och senare för den växande sektorn av programmerare samt inom telekommunikationer. Film, tv och musik producerar idag, liksom mjukvaruutvecklare, innehåll som i grunden är digitalt. Det rör sig alltså om immateriellt värdeskapande. Om dessa värden inte skyddas, utan kan kopieras fritt, så undermineras

dess branscher helt i Sverige. Skydd av immaterialrätt är avgörande för den moderna kunskapsekonomins överlevnad.

Betydelsen av att skydda immateriella värden ökar över tid, på grund av två långsiktiga trender. Till att börja med utgör de företag som är specialiserade på immateriellt värdeskapande en allt större del av den samlade ekonomin. Dessutom blir immateriella värden alltmer relevanta för näringslivet som helhet.

Den första trenden exemplifieras av det faktum att mjukvaruföretag vars värdeskapande är i digital form och utgör en större andel av näringslivet än de tidigare gjorde. Den andra trenden exemplifieras av att utveckling av mjukvara idag inte längre bara är relevant för specialiserade mjukvaruföretag. Många olika näringar, till exempel tillverkningsindustrin, digitaliseras och blir därmed starkt beroende av framtagande av specialiserad mjukvara.

Samma resonemang kan också appliceras på andra former av immateriella värden, som till exempel konst/grafik, musik/film och design. Produktion av film är som exempel inte bara relevant för medieföretag vars intäkter är direkt beroende av film. Det är också vanligt att företag inom andra näringar producerar film i syfte att stärka sin kommunikation med anställda, investerare, affärspartners och kunder.

Denna rapport baseras på en detaljerad genomgång av Sveriges näringslivsstruktur, detta för att finna hur stor del av näringslivet i hela landet, samt regionalt, som förlitar sig starkt på olika former av immaterialrätt. Resultatet visar att immateriell-intensiva delen av näringslivet står för en viktig del av sysselsättningen och en ännu viktigare del av värdeskapandet i

ekonomin. Innan metod och resultat förs fram, lyfter rapporten fram en diskussion om processen för värdeskapande i moderna ekonomier, för att ge insyn i den allt viktigare roll som immateriell värdeskapande spelar.

"En immateriell rättighet ger innehavaren ensamrätt till resultatet av en intellektuell prestation, vilket kan vara en uppfinning, ett varumärke, en design, en roman, en bild m.m. Till de immateriella rättigheterna räknas upphovsrätt, patent, varumärkesskydd, designskydd, firmaskydd och växtförädlarrätt, men även t.ex. licenser till nämnda skydd. Immateriella tillgångar är ett bredare begrepp som innefattar alla tillgångar som inte är fysiska. Det kan utöver immateriella rättigheter även vara kundregister, företags-hemligheter, arbetsmetoder, goodwill m.m."

- Den offentliga utredningen "Ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar" (SOU 2015:16) förklarar skillnaden mellan immateriella rättigheter och tillgångar.

Värdeskapande i moderna ekonomier

Hur skapas välstånd i samhället? Under en lång tid gav ekonomer ett enkelt svar på den frågan: kapital, arbete och naturresurser var de tre hörnstenarna bakom ekonomisk aktivitet. Välståndsnivån kunde höjas genom att befolkningen arbetade fler timmar, genom att investeringar i produktionsteknik skedde samt genom att mera naturresurser utnyttjades. Managementkonsulten och författaren Peter Drucker, vars idéer har haft stort inflytande på förståelsen över hur moderna företag fungerar, utmanade detta enkla perspektiv under det sena 1960-talet. Drucker observerade att många ledande företag förlitade sig på de kunskaper som fanns bland deras medarbetare och inom organisationen. Kunskap var den glömda hörnstenen bakom framgång.³

Teorin om den kunskapsbaserade ekonomin, som baseras på de observationer som Drucker och andra gjorde, har med tiden vunnit starkt gehör. Till exempel undersökte

Peter Klenow och Andrés Rodríguez-Clare i sin forskning som publicerades i slutet av 1990-talet varför välståndsutvecklingen skedde snabbare i vissa ekonomier än i andra. De fann att den traditionella modellen som baserades på fysiskt kapital, arbete och naturresurser hade begränsad förmåga att förklara utvecklingen. De två ekonomerna fann att 90 procent av variationen i tillväxten kunde förklaras av hur effektivt investeringar utnyttjades, snarare än hur omfattande investeringarna var.⁴ Senare studier har bekräftat länken mellan innovation och tillväxt. En kombination av tekniska innovationer, nya sätt att organisera arbetsprocesser på, organisatoriska förändringar och innovativa tjänster driver den långsiktiga utvecklingen.⁵

Framväxten av det kunskapsbaserade samhället har hängt samman med en utveckling där ekonomin i större utsträckning är beroende av immateriellt, snarare än materiellt, värdeskapande. En betydande del av det värde-

Framväxten av det kunskapsbaserade samhället har hängt samman med en utveckling där ekonomin i större utsträckning är beroende av immateriellt, snarare än materiellt, värdeskapande.

skapande som sker inom såväl tillverkningsindustrin som tjänstesektorn är immateriell i sin natur. Exempel på denna form av värdeskapande är affärsidéer, tekniska uppfinningar och digitalt innehåll. Patent, designrättigheter och varumärken är former av intellektuell äganderätt som finns för att skydda immateriell värdeskapande. Dessa värden resulterar av olika former av investeringar i organiserad kunskap. Inom vissa branscher, som film, musik och datorspel sker den stora delen av all värdeskapande genom immateriella värden, då resultatet av det arbete som sker framförallt resulterar i digitalt snarare än fysiskt innehåll.

Som denna rapport lyfter fram är samtidigt immateriellt värdeskapande inte begränsad till ett fåtal specialiserade delar av ekonomin. I moderna kunskapsbaserade ekonomier är immateriellt värdeskapande relevant för näringslivet överlag. Till exempel finner företag i många olika fält att det är användbart att investera i att stärka företagets rykte genom varumärken och väl designade hemsidor. Nästan alla företag förlitar sig i viss mån på immateriella värden, och en ökande andel av dem har en stark förlitan på dem.

Företag som förlitar sig på nya tekniker, avancerad design, digitalt innehåll, tjänsteinnovationer och andra former av immateriella värden kan i många fall få en

konkurrensfördel. Detta är i synnerhet relevant för europeiska företag som verkar i globalt konkurrensutsatta marknader. Genom att förlita sig på immateriella värden kan företagen klara konkurrensen med aktörer i låglöneländer.

Det faktum att moderna ekonomier alltmer är inriktade på immateriellt värdeskapande har flera fördelar. Idéer färdas snabbare över gränserna och kan enklare skalas upp. Det finns många gånger en miljömässig uppsida med en tillväxtmodell som inte nödvändigtvis handlar om att tillverka en större volym produkter, utan snarare fokuserar på innovationer och digitalt innehåll. Övergången mot en ekonomi där immateriella värden spelar en betydande roll har pågått sedan den tidiga industrialismen, och tycks ha accelererat under senare tid.

När det kommer till immaterialrätt så finns inom forskningslitteraturen två perspektiv. Det första är att immaterialrätt skyddar viktig form av egendom medan det andra är att överdriven användning av till exempel patent kan hämma utvecklingen (till exempel när företag patenterar en process som deras konkurrenter på egen hand skulle ha kommit fram till). En aktuell studie som utkom sommaren 2017 av Gold, Morin och Shadeed aktualiserar frågan genom att studera nivån av immaterialrätt i 124 ekonomier under perioden 1995-2011. Det visar sig att starkare

skydd av immaterialrätt mycket riktigt är länkad till högre nivå av ekonomisk tillväxt.⁶

En annan liknande studie publicerades ungefär samtidigt av Fang, Lerner och Wu baserad på analys av data från Kina. Studien fokuserar på hur utvecklingen skedde i Kina när tidigare statliga företag privatiserades. Forskarna hittar att innovationer i företagen ökade i samband med privatiseringen samt att detta var

starkare i de städer i landet som i högre nivå tillämpade skydd av immateriell egendom. Avancerad forskningsmetodik används för att finna företag med mycket jämförbara förutsättningar, i syfte att fånga effekten av just immaterialrättsligt skydd.⁷

De två studierna är ovanliga i att de lyckas använda data för att mäta effekten av immaterialrättsskydd. Sammanlagt visar de på att skydd av immateriell egendom stimulerar

---

66

De två studierna är ovanliga i att de lyckas använda data för att mäta effekten av immaterialrättsskydd. Sammanlagt visar de på att skydd av immateriell egendom stimulerar såväl ekonomisk tillväxt som innovation i näringslivet.

---

såväl ekonomisk tillväxt som innovation i näringslivet. Självklart handlar immaterialrättsskydd om en balans, där rätt form av regler ska finnas så att existerande investeringar i idéer och digitalt innehåll skyddas, samtidigt som goda möjligheter skapas för nya företag att etablera sig på marknaden.

Den moderna ekonomin drivs vare sig fram av enbart fysiskt värdeskapande eller enbart av immateriellt värdeskapande. Dessa två former av värdeskapande går som regel hand i hand. Ett exempel är att en smart telefon är en fysisk

produkt som behöver tillverkas. Tillverkningen av denna produkt skulle samtidigt inte vara möjlig utan den omfattande immateriella investering som har skett i framtagande av teknologin för telefonen. När väl telefonen är tillverkad får den i stor utsträckning sin nytta genom de telefonitjänster som erbjuds samt de program som kan laddas ned till telefonen, två exempel på hur immateriella värden kopplas till materiella produkter.

Immateriell intensivt näringsliv i Sverige

Hur stor roll spelar intellektuellt värdeskapande i Sverige?

Ett sätt att studera denna fråga är genom att undersöka detaljerad data över näringslivsaktivitet, och sortera ut de sektorer som har stark förlitan på immaterialrätt. En studie som utförts av *Byrån för harmonisering inom den inre marknaden* (OHIM) har tidigare noterat att alla näringar utnyttjar immaterialrätt i viss utsträckning men att vissa kan kategoriseras som att vara starkt beroende av dessa rättigheter. Studien vilar på NACE systemet för klassificering av näringslivet, utifrån vilken företag i EU:s medlemsländer analyseras på detaljerad nivå. Den mest precisa NACE klassificeringen (4-siffernivå) delar den ekonomiska aktiviteten i EU:s näringsliv i 615 olika branscher. Forskarna vid OHIM gör en bedömning över vilka av dessa branscher som kan anses vara immateriell-intensiva och vilka som inte kan anses vara det.⁸ En uppdatering av studien skedde 2016.⁹

I denna rapport används indelningen av näringslivet som tagits fram i studierna av OHIM, sett till vilka delar av näringslivet som har intensivt beroende av olika former av immaterialrätt. Analysen begränsas till fyra former av immaterialrätt, i form av varumärkesskydd, patent, designrättigheter och upphovsrätt. De övriga två formerna av immaterialrätt i OHIM:s studier är geo-grafiska indikatorer samt växträttigheter.

Dessa senare former av immaterialrätt är specifika för delar av matindustrin och livsmedelssektorn, och har betydligt mindre ekonomisk inverkan. Av detta skäl ingår de inte i denna studie. I tabell 1 visas indelningen av näringslivet baserat på beroende av immaterialrätt.

Detaljerad näringslivsstatistik från EU:s statistiska organ, Eurostat, har använts för att studera hur stor näringslivsstrukturen i Sverige är sett till antal anställda samt till värdeskapande i företagen. Denna analys har gjorts för näringslivet exklusive jordbruk/skogsbruk/fiske samt välfärdstjänster. Anledningen är bristfällig data för dessa sektorer i databasen. Övriga näringslivet har inkluderats. På regional nivå har samma form av analys gjorts. Eftersom företagens värdeskapande är svår att koppla till en enskild region (då vissa företag verkar i flera regioner) studeras på regional nivå antal anställda samt lönekostnader. Resultaten av analysen diskuteras i kommande avsnitt, först utifrån de fyra olika formerna av immaterialrätt och därefter för de åtta regionerna i Sverige för vilka analys har genomförts. Som kan ses i appendix typiskt intensivt beroende av mer än en form av immaterialrätt. Samtidigt är varumärken viktiga för alla branscher med intensivt beroende av immaterialrätt, varför analysen över intensivt varumärkesberoende företag kan ses som mätning över intensivt beroende av immaterialrätt överlag.

Upphovsrätt

Upphovsrätt baseras på idén att den person eller företag som har skapat ett verk, med viss verkshöjd, också ska ha ensamrätt att bestämma hur detta verk ska användas. Den författare och det förlag som ger ut en bok har som exempel upphovsrätt. Samma princip tillämpas inom musik, film, tv och andra former av skapande. Upphovsrätt ges för uttryck av idéer, men inte för idéer i sig. Trots ett pågående arbete för att harmonisera regelverken existerar fortfarande skillnader i upphovsrätts-skydd i de olika medlemsstaterna inom EU. Visst standards för upphovsrätt och relaterad immaterialsrättsskydd tillämpas finns dock i samtliga medlemsländer.

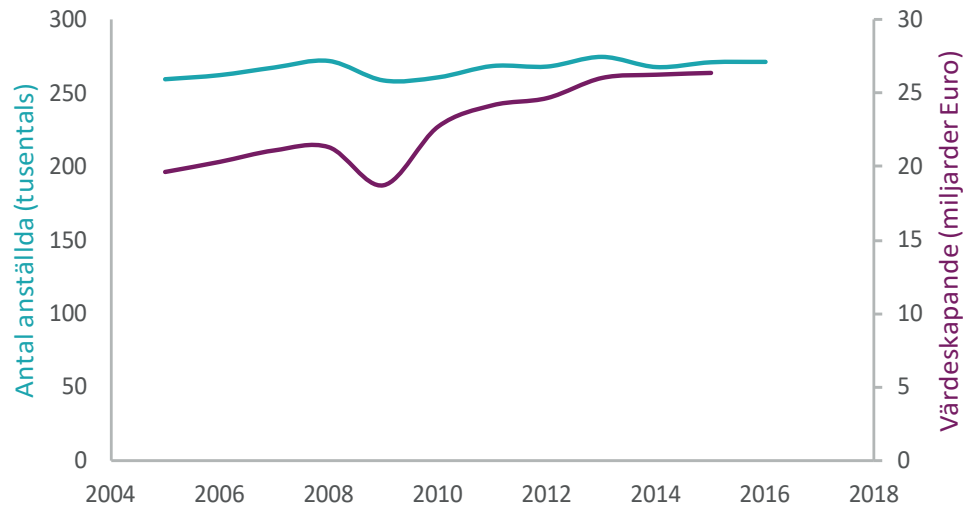
De branscher som har intensivt beroende av upphovsrätt är: publicering och reproduktion av inspelad media, programmering och sändningsverksamhet, informationstjänster, hyres- och leasingverksamhet, datorprogrammering, konsultverksamhet för

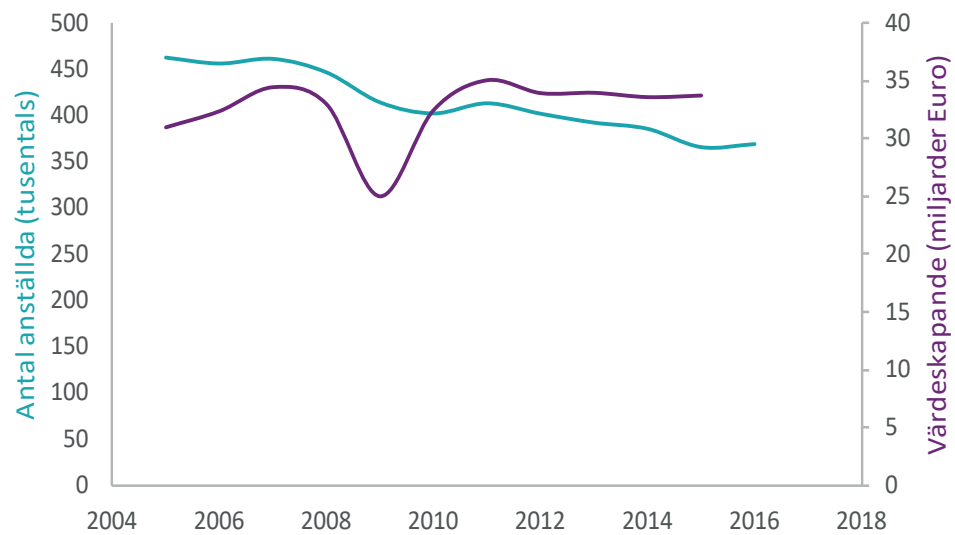
datorer och relaterad verksamhet, tillverkning av datorer, elektronik och optiska produkter, reklam och marknadsundersökning, telekommunikationer, publishing samt film-, video- och tv-programproduktion, ljudinspelning och musikförlagsverksamhet.

Tillsammans stod dessa företag, det senast tillgängliga året då detaljerad näringslivsstatistik existerar, för såväl antal jobb och värdeskapande, för ett samhällsekonomiskt värde på 251 miljarder kronor årligen. Branscherna anställde direkt ca 271 000 personer. Mellan 2005 och 2015 har värdeskapandet i branschen ökat med 34 procent medan antalet anställda har ökat med 4 procent. Utvecklingen illustreras i figur 2.

Figur 2.
Intensivt beroende av Copyright

Figur 3.
Intensivt beroende av Design

Design

Designskydd (även kallat mönsterskydd) skyddar utseendet och formen på en produkt, men inte själva funktionen eller den bakomliggande idén. Design är betydelsefullt för utformningen av produkter, och i viss mån även för tjänster, i hela ekonomin. I likhet med patent syftar designrättigheter till att uppmuntra för innovation. Målsättningen är att uppmuntra individer och företag att ta fram nya produkter, samt motverka att plagiering sker.

De branscher som är intensivt beroende av design är: tillverkning av textilier, tillverkning av läkemedel och farmaceutiska preparat, tillverkning av gummi och plastprodukter, tillverkning av andra icke-metalliska mineralprodukter, tillverkning av datorer, elektronik och optiska produkter, tillverkning av motorfordon, tillverkning av annan transportutrustning, tillverkning av elektrisk utrustning, tillverkning av maskineri och utrustning, tillverkning av möbler, övrig tillverkning, vetenskaplig forskning och utveckling, tillverkning av kläder, tillverkning av läder och läderprodukter, reklam och marknadsföring samt annan professionell, vetenskaplig och teknisk verksamhet.

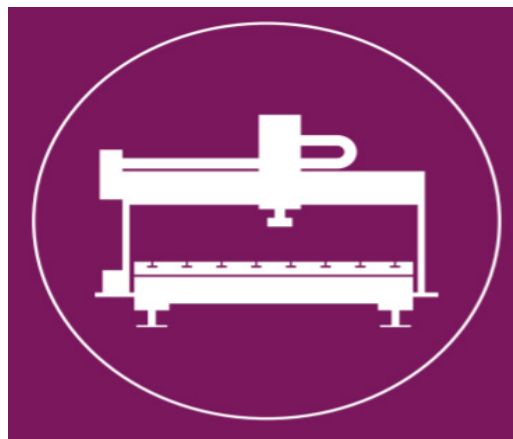

Tillsammans stod dessa företag, det senast tillgängliga året då detaljerad näringslivsstatistik existerar för såväl antal jobb och värdeskapande, för ett samhällsekonomiskt värde på 320 miljarder kronor årligen. Branscherna anställde direkt ca 365 000 personer. Mellan 2005 och 2015 har värdeskapandet i branschen ökat med 9 procent medan antalet anställda har minskat med 21 procent. Att antal anställda har minskat medan värdeskapandet har ökat speglar att branscherna framförallt finns inom industrin. Industrin i Sverige har vuxit genom automatisering, samtidigt som produktion har skiftat till länder som Kina, och länderna i centrala och östra Europa, där lönekostnader är lägre än i Sverige. Utvecklingen illustreras i figur 3.

Patent

Patent är ett skydd för en ny teknisk lösning på ett problem och existerar för att skydda olika former av forskning och utveckling. Som exempel kan utveckling av nya läkemedel lyftas fram. Att utveckla nya läkemedel är en process som, på grund av dess vetenskapliga komplexitet liksom svårigheterna att få läkemedel godkända för mänsklig användning, ofta kan pågå i mer än ett årtionde. Kostnaden för framtagande av avancerade läkemedel uppgår ofta till hundratals miljoner eller rentav miljarder kronor. Detta visar att många satsningar, trots omfattande investeringar i form av tid och vetenskapliga resurser, inte lyckas. Om inte patent existerade, så skulle det vara mycket enkelt för plagierande företag att snabbt kopiera de läkemedel som seriösa aktörer satsat årtionden och stora resurser för att ta fram. Patent är därmed ofta en förutsättning för långsiktiga investeringar i tekniska lösningar.

De branscher som är intensivt beroende av patent är: tillverkning av textilier, tillverkning av läkemedel och farmaceutiska preparat, tillverkning av gummi och plastprodukter, tillverkning av andra icke-metalliska mineralprodukter, tillverkning av datorer, elektronik och optiska produkter, tillverkning av motorfordon, tillverkning av annan transportutrustning, tillverkning av elektrisk utrustning, tillverkning av maskineri och utrustning, tillverkning

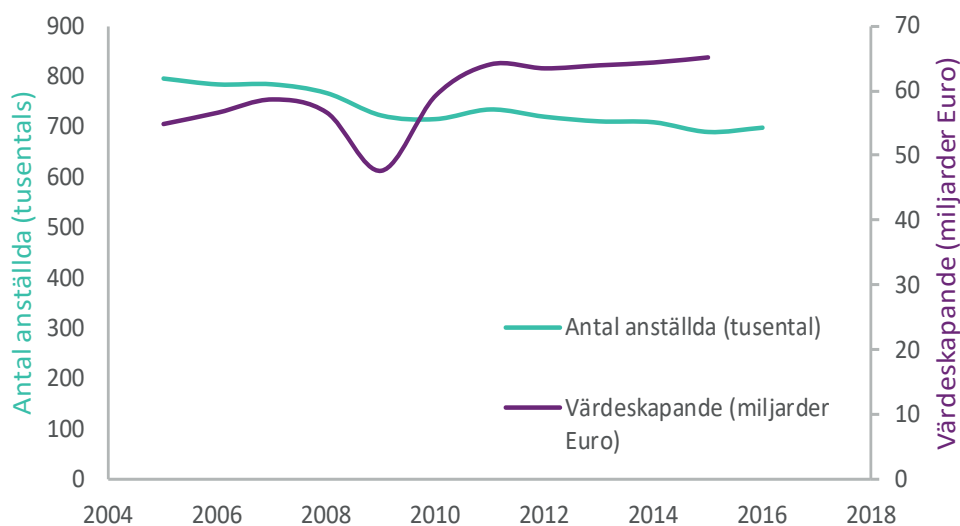
av möbler, övrig tillverkning, vetenskaplig forskning och utveckling, annan professionell, vetenskaplig och teknisk verksamhet, telekommunikationer, partihandel, exklusive av motorfordon, tillverkning av kemikalieprodukter samt tillverkning av matvaror.

Tillsammans stod dessa företag, det senast tillgängliga året då detaljerad näringslivsstatistik existerar för såväl antal jobb och värdeskapande, för ett samhällsekonomiskt värde på 618 miljarder kronor årligen. Branscherna anställde direkt ca 691 000 personer. Mellan 2005 och 2015 har värdeskapandet i branschen ökat med 18 procent medan antalet anställda har minskat med 13 procent. Att antal anställda har minskat medan värdeskapandet har ökat reflekterar, i likhet med fallet för design, att branscherna framförallt finns inom industrin. Industrin i Sverige har vuxit genom automatisering, samtidigt som produktionen har skiftat till länder som Kina, och länderna i centrala och östra Europa, där lönekostnader är lägre än i Sverige.

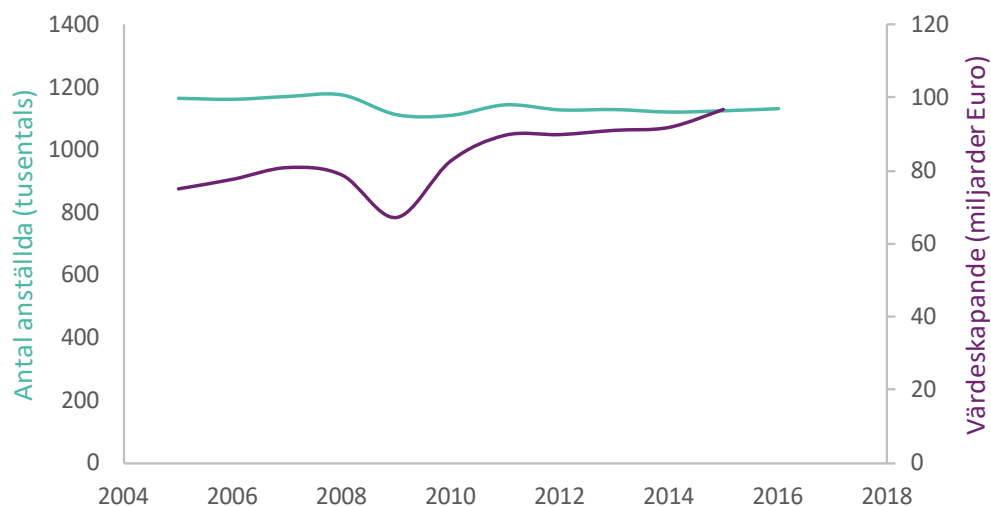
Det faktum att produktionsvärdet har ökat så pass mycket trots att antalet anställda minskat reflekterar

en snabb produktivitetstillväxt. Utvecklingen illustreras i figur 4.

Figur 4.
Intensivt beroende av Patent

Figur 5.
Intensivt beroende av Varumärkesskydd

Varumärken

Varumärkesskydd är ett skydd för ett kännetecken för ett företag, en produkt eller tjänst. Det kan bestå av till exempel figurer, ord, personnamn eller slogans. Det kan också vara en specifik utformning av själva produkten, i form av förpackningsutstyrselar. Varumärket måste anses unikt och gå att särskilja från andra liknande varor eller tjänster. Varumärken är i princip relevanta för samtliga företag i ekonomin. Denna rapport riktar fokus mot de företag som har ett intensivt beroende av denna form av skydd.

De branscher som är intensivt beroende av varumärken är: tillverkning av textilier, tillverkning av läkemedel och farmaceutiska preparat, tillverkning av gummi och plastprodukter, tillverkning av andra icke-metalliska mineralprodukter, tillverkning av datorer, elektronik och optiska produkter, tillverkning av motorfordon, tillverkning av annan transportutrustning, tillverkning av elektrisk utrustning, tillverkning av maskineri och utrustning, tillverkning av möbler, övrig tillverkning, vetenskaplig forskning och utveckling, tillverkning av kläder, tillverkning av läder och läderprodukter, reklam och marknadsföring samt annan professionell, vetenskaplig och teknisk verksamhet, telekommunikationer, partihandel, exklusive av motorfordon,

tillverkning av kemikalieprodukter, tillverkning av matvaror, film-, video- och tv-programproduktion, ljudinspelning och musikförlagsverksamhet, film-, video och tv-programproduktion, ljudinspelning och musikförlagsverksamhet, datorprogrammering, konsultverksamhet för datorer och relaterad verksamhet, hyres- och leasingverksamhet, informations-tjänster, programmering och sändningsverksamhet, publicering och reproduktion av inspelad media, publishing, tillverkning av dryckesvaror, kontorsadministration, kontors- stöd och andra verksamhetsstödsaktiviteter, lufttransport, partihandel och detaljhandel samt reparation av motorfordon, resebyrå, researrangörsreservation och relaterad verksamhet samt vattentransport.

Tillsammans stod dessa företag, det senast tillgängliga året då detaljerad näringslivsstatistik existerar för såväl antal jobb och värdeskapande, för ett samhällsekonomiskt värde på 920 miljarder kronor årligen. Branscherna anställde direkt ca 1 126 000 personer. Mellan 2005 och 2015 har värdeskapandet i

branschen ökat med 29 procent medan antalet anställda har minskat med 3 procent. Som noterats i analysen för patent- och design-beroende företag reflekterar minskat antal anställda i stor utsträckning det faktum att industriföretag i Sverige har fått minskat antal anställda på grund av internationell konkurrens, medan produktiviteten samtidigt har stärkts av nya teknologier. Varumärkesskydd är relevant för hela ekonomin, inklusive många företag i branscher som inte kvalificerar in till att vara intensivt beroende av immaterialrättsskydd,

men ändå har stark förlitan på till exempel varumärken. Utvecklingen illustreras i figur 5. Den del av näringslivet som har stark beroende av immaterialrätt har 20 procent högre värdeskapande per anställd jämfört med övriga näringslivet. Ifall hela näringslivet skulle ha samma produktivitet så skulle den svenska ekonomin skapa ett ytterligare värde på 237 miljarder kronor. Denna enkla beräkning visar på den samhällsekonomiska vinsten med att skifta mot ökad kunskapsberoende i ekonomin genom att stärka skyddet av kunskapsinvesteringar.

Behovet av immaterialrättsligt skydd – exemplet pirat-TV

Immateriella värden skapas på olika sätt, till exempel genom att nya produkter och produktionsprocesser uppfinns eller att funktionella och snygga kläder designas. Andra exempel är framtagande av nya läkemedel, skrivande av kod till mjukvara och produktion av tv-serier. Det är som regel tidskrävande och svårt att skapa olika former av immateriella värden. Desto lättare är det att plagiera existerande värden.

Piratkopiering av immateriella värden är idag vanligt förekommande. I många delar av världen säljs till och med piratkopierade läkemedel, som ofta håller så låg klass att personer som använder dem tar en stor risk med sin hälsa. I Sverige är det ovanligt med piratkopierade läkemedel, men däremot vanligt att till exempel plagiat av designerväskor säljs. Mjukvara – i form av digitala program och spel, film, tv och musik – sprids regelbundet via olika piratkanaler.

Immateriella rättigheter i form av varumärkesskydd, patent, designrättigheter och upphovsrätt behövs för att det ska löna sig att investera i innovation. I avsaknad av dessa rättigheter skulle de företag som plagierar bli vinnare i konkurrensen, snarare än företagen som faktiskt skapar värden. Den offentliga

utredningen *Ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar* förklarar sambandet:

”Immateriella rättigheter är alltså ett viktigt incitament för att företag ska investera i innovation, eftersom det ger möjlighet att få avkastning på investeringar i FoU och kunskap. Ett svagt skydd för immateriella rättigheter kan undergräva viljan att investera, underlätta piratkopiering och minska möjligheterna till tekniköverföring och handel med kunskap. Samtidigt behöver samhället ha en balans i hur starkt skydd-det är. Ett för starkt skydd kan minska möjligheterna att bygga på redan befintlig kunskap och därmed minska innovation och konkurrens.”

Immateriella värden behöver en rimlig nivå av skydd. Det är till exempel inte rimligt att en frisör som skapar en ny frisyr ska få patent på den, eftersom andra frisörer annars själva skulle ha kommit på samma idé. Immaterialrätt för uppfinningar behöver ta fasta på att skydda det som är unikt, istället för att med lagstiftningen skydda den som var först med att skissa ned en allmängiltig idé. Ett av den moderna kunskapsekonomins största dilemman är att skydda unika immateriella värden samtidigt som konkurrensen inte hämmas.

När det kommer till film, musik och mjukvara är problemet med avgränsning betydligt enklare.

Det rör sig nämligen om unika produktioner, kopplade till enskilda individer och företag, som ska

Ett av den moderna kunskapsekonomins största dilemman är att skydda unika immateriella värden samtidigt som konkurrensen inte hämmas.

skyddas. Att skydda rättigheten till en populär TV-serie minskar inte incitamenten för andra att producera egna serier – tvärtom uppmuntrar rättigheten andra att också satsa på skapande. Problemet är att immaterialrättslig skydd faktiskt måste följas upp, genom att staten bestraffar de som sprider material olagligt och sätter stopp för distribution.

I sammanhanget är det ett allvarligt problem att plagiering av immaterialrätt idag har blivit vanligt förekommande. Ett exempel är pirat-tv.

Det finns idag tre huvudsakliga plattformar genom vilka tv-program konsumeras utan att producenten av programmen får ersättning. Dessa är:

- **Kortdelning** där till exempel ett betalt kort för satellit-tv hackas, så att andra kan få tjänsten utan att betala för den.

- **IPTV** (Internet Protocol Television) där pirat-operatörer säljer olagliga abonnemang till tv-kanaler Pengarna går till pirat-operatören snarare än tv-kanalerna.

- **Streaming** där olika tv-program visas online, återigen i form av olagliga kanaler som lever på abonnemang eller reklam.

Det har estimerats att pirat-tv motsvarande ett värde på drygt 530 miljoner Euro konsumeras i de nordiska länderna varje år. Som figur 6 illustrerar så är problemet fokuserat till Sverige, där den stora merparten av pirat-konsumtion sker. Ett värde på cirka 3,3 miljarder svenska kronor konsumeras alltså utan att ersättning går till tv-bolagen som äger programmen. Det är ett allvarligt problem, inte minst eftersom resultatet blir att originell framtagande av tv-program till den svenska marknaden undermineras.

Ett vanligt resonemang är att piratkopiering inte är ett problem för tv-bolag, eftersom det rör sig om digitalt material som sprids. I själva verket så är det ett stort problem för företagen att deras producerade värden konsumeras på ett sätt som gynnar pirat-aktörer snarare än de som faktiskt står bakom programmen. Lagliga

jobb och faktiskt värdeskapande trängs undan, och de som betalar lagligt får mindre valuta för pengarna, medan piratverksamhet istället lönar sig. Att sätta stopp för piratverksamhet är en central uppgift för staten. Det handlar inte

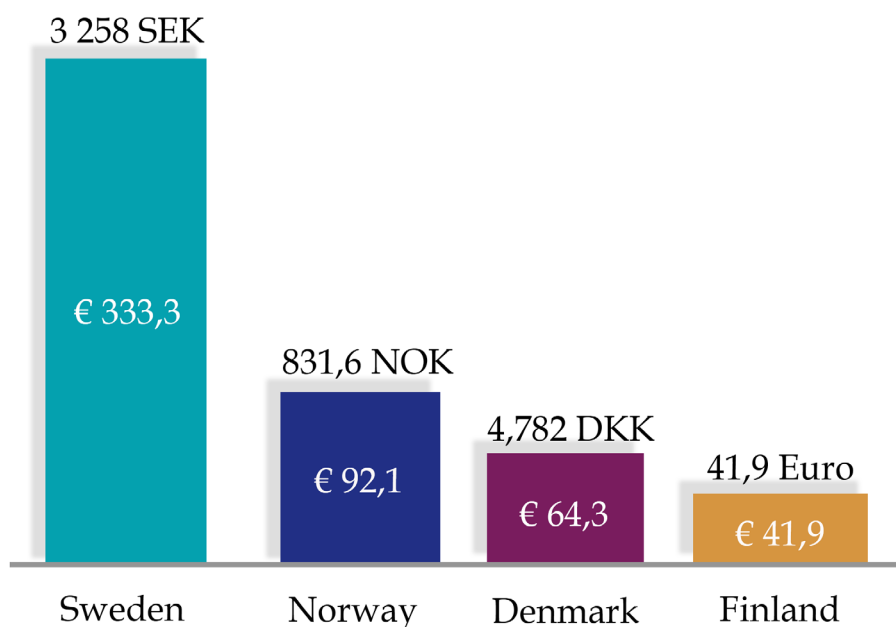
primärt om att skydda enskilda intressegrupper, utan istället att skapa ramverk i den digitala ekonomin där värdeskapande uppmuntras istället för olaglig profitering.

66

Det är viktigt att poängtera att pirat-tv i stor utsträckning sker via organiserad kriminell verksamhet. Individer som har skaparkraft ägnar sig åt att ta fram plattformar för att olagligt sprida material som andra har skapat, istället för att ägna sin skapande kraft åt att själva skapa något originellt.

Figur 6.

Marknaden för pirat-tv i Norden (miljoner)

Källa: Nordic Content Protection (2018).

Det är värt att notera att de företag som är verksamma inom film, video och tv i Sverige ökade sitt ekonomiska värdeskapande med 12,5 procent mellan 2008 och 2016. Som visas i figur 7 är detta en bättre utveckling än vissa övriga europeiska länder. I länder som Grekland, Rumänien och Spanien har den inhemska produktionen minskat under denna period. Samtidigt ligger Sverige efter de övriga nordiska länderna.

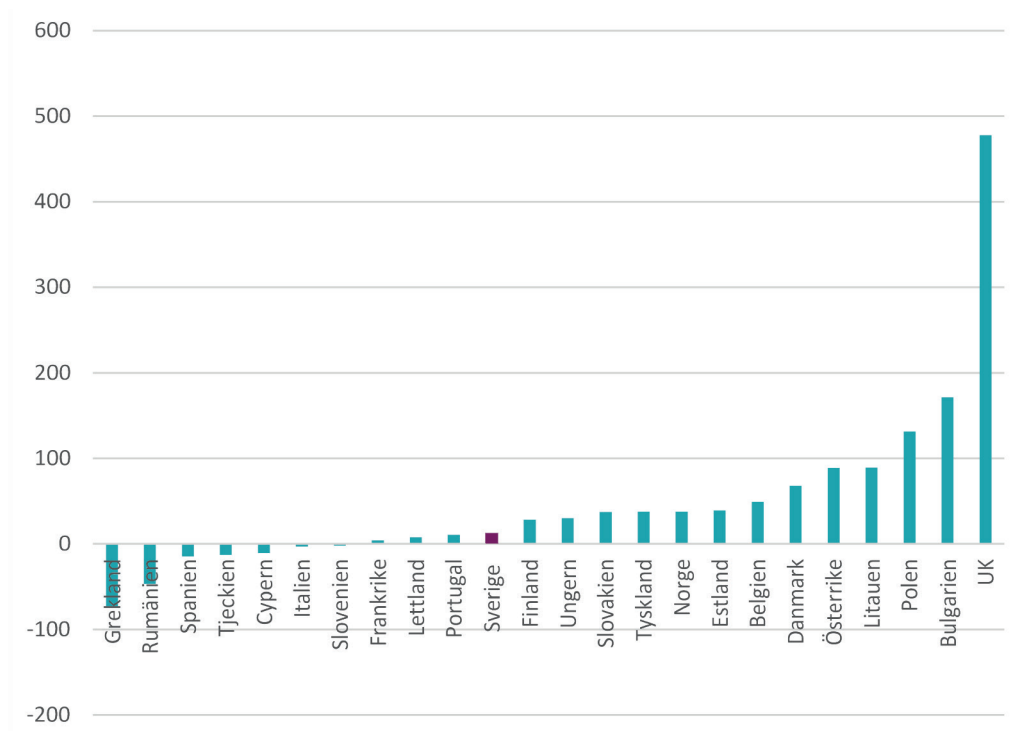
I Finland har värdeskapandet i film, video och tv programmering ökat med 28 procent, i Norge med 38 procent och i Danmark med hela 68 procent under samma period. En ännu starkare ökning har skett i Österrike och Litauen, där marknaden har ökat med runt 90 procent samt i

Polen och Bulgarien där marknaden mer än fördubblats. Den brittiska marknaden har haft allra starkast utveckling, då värdeskapandet har ökat med 478 procent mellan 2008 och 2016.

Tyvärr finns en bristande kunskap om hur stor piratverksamheten i Europa är. Därför är det svårt att approximera hur stark pirat-TV kan förklara trenden med att vissa europeiska länder upplevt en stagnerande, eller fallande, marknad för film, video och tv medan andra har upplevt en stark ökning. Det faktum att Sverige haft en betydligt sämre utveckling än de övriga nordiska länderna kan dock sannolikt förklaras av att Sverige präglas av svaga krafttag mot pirat-verksamhet.

Figur 7.

Film, video och tv programmering. Förändring i värdeskapande mellan 2008 och 2016 (procent)

Immateriell-intensivt näringsliv i olika delar av Sverige

Enligt EU-standards så delas Sverige in i tre större regioner (Östra Sverige, Södra Sverige och Norra Sverige) vilka i sin tur är uppdelade i åtta mindre regioner. Data för dessa åtta regioner redovisas nedan. Stockholmsregionen utmärker sig som den del av landet som har starkast inslag av immateriell-intensivt näringsliv, mätt som andel av lönesumman som finns i dessa företag. Som visas i tabell 1 så står dessa företag för 47 procent av lönesumman i näringslivet och för 37 procent av de anställda. Dessa siffror visar att immateriell-intensiva företag har ovanligt höga lönesummor i relation till andel anställda, vilket beror på att de ligger högt upp i värdekedjan.

I tabell 2 visas motsvarande siffror för Västsverige, där Sveriges näst största stad Göteborg ligger, samt även en rad andra större orter som Borås och Halmstad. I denna region finns 46 procent av lönesumman i immateriell-intensivt näringsliv, vilket är en marginellt lägre andel än i Stockholms region. Andelen av anställda som finns i dessa företag är 38 procent, något högre än i Stockholms region. Tabell 3 visar samma andel för Sydsverige, där Sveriges tredje största stad Malmö, Helsingborg, Karlskrona samt innovationscentret kring Lund ligger. I denna region är motsvarande siffror 45 procent av

lönesumman och 38 procent av de anställda. Patent är viktigare för Västsverige och Sydsverige än för Stockholms region. Detsamma gäller designrättigheter. Däremot spelar upphovsrätt en viktigare roll för Stockholms region. Detta reflekterar att Stockholm i större utsträckning har koncentration av näringar som film, tv, musik och programmering medan Västsverige och Sydsverige i större utsträckning har utvecklad industrisektor. Småland med öarna (tabell 4) är en region med många mindre och medelstora orter. I regionen finns, liksom i de tre storstadsregionerna benämnda ovan, starkt beroende av immaterialrätt i näringslivet. Här finns 43 procent av värdeskapandet i näringslivet samt 38 procent av de anställda i immateriell-intensiva delar av näringslivet. Patent och design är särskilt viktiga, då regionen i ännu större utsträckning än Västsverige och Sydsverige är beroende utav immateriella rättigheter i industrin snarare än i till exempel programmering eller musikbranschen och reklambranschen.

Östra Mellansverige är en region där flertal medelstora städer som Uppsala, Örebro, Linköping, Norrköping och Västerås ligger. I denna region finns 39 procent av näringslivets lönesumma och 33 procent av de anställda i immateriell-intensiva företag. Mera utförlig data visas i tabell 5.

Tabell 1.**Immateriell-intensiva näringslivet i Stockholms region**

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	14,1	46,7%	324 380	37,4%
Intensivt beroende av Patent	6,6	22,0%	151 170	17,4%
Intensivt beroende av Design	2,4	7,9%	56 754	6,5%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	6,7	22,4%	145 443	16,7%

Tabell 2.**Immateriell-intensiva näringslivet i Västsverige**

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	9,2	45,8%	238 100	38,5%
Intensivt beroende av Patent	6,6	32,6%	165 950	26,8%
Intensivt beroende av Design	3,7	18,3%	88 312	14,3%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	2,0	9,9%	46 503	7,5%

Tabell 3.**Immateriell-intensiva näringslivet i Sydsverige**

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	5,75	44,7%	152 639,00	37,9%
Intensivt beroende av Patent	3,97	30,9%	102 610,00	25,5%
Intensivt beroende av Design	1,56	12,2%	40 332,00	10,0%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	1,31	10,2%	31 728,00	7,9%

Tabell 4.**Immateriell-intensiva näringslivet i Småland med öarna**

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	3,36	42,8%	96 212,00	37,8%
Intensivt beroende av Patent	2,61	33,2%	71 832,00	28,2%
Intensivt beroende av Design	1,77	22,5%	47 604,00	18,7%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	0,51	6,5%	13 819,00	5,4%

Norra Mellansverige (tabell 6) är den region där bland annat Gävle, Karlstad och Falun är lokaliserade. Det är en stor region med omfattande naturresurser och många mindre orter. Här finns 26 procent av näringslivets lönesumma och 25 procent av de anställda i immateriell-intensiva företag. Östra Mellansverige och Norra Mellansverige har särskilt stort beroende av patent, följt av design och upphovsrätt.

I Mellersta Norrland finns stora markytor och många mindre orter, samt de fyra större orterna Sundsvall, Östersund, Örnsköldsvik och Härnösand. Här förlitar sig näringslivet mest på patent, följt av upphovsrätt och därefter design. Totalt finns 34 procent av näringslivets lönesumma och 30 procent av jobben i immateriell-intensiva delar av näringslivet (se tabell 7).

Till sist finns regionen Övre Norrland, den största regionen

i Sverige. Här finns ännu mer koncentration av naturmarker och glesbebyggda områden. De stora orterna i regionen är Umeå, Luleå, Skellefteå, Piteå och Boden. I Övre Norrland förlitar sig näringslivet i stor utsträckning på patent följt av design. Upphovsrätt spelar också en relativt stor roll, vilket illustrerar att upphovsrättigheter inte bara är relevanta för storstadsregioner (se tabell 8). I denna region finns 29 procent av lönesumman och 27 procent av antalet anställda i företag som är intensivt beroende av immateriella rättigheter.

Norra Mellansverige står ut som den region där immateriell-intensiva företag spelar minst roll för näringslivet. Då dessa näringar spelar en särskilt viktig roll för export, investeringar och utveckling i linje med kunskapsekonomin finns skäl att ta den låga koncentrationen i Norra Mellansverige – samt övriga delar av norra Sverige – i beaktande i näringslivet.

Framtida offentliga studier kan med fördel undersöka varför vissa delar av Sverige ligger efter sett till immateriell-intensiv näringsverksamhet. Att dessa former av näringsliv koncentreras till storstadsregioner kan te sig självklart, men det är också möjligt att förutsättningarna för företagen att till exempel interagera med myndigheter för att söka skydd för sina patent är lägre än i de delar av landet som är mera tätbefolkade.

Tabell 5.
Immateriell-intensiva näringslivet i Östra Mellansverige

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	4.9	38.7%	132780	32.7%
Intensivt beroende av Patent	3.3	25.8%	84194	20.7%
Intensivt beroende av Design	1.8	14.0%	42613	10.5%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	1.3	9.9%	31270	7.7%

Tabell 6.
Immateriell-intensiva näringslivet i Norra Mellansverige

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	1.7054	26.2%	52348	24.6%
Intensivt beroende av Patent	1.0301	15.8%	29479	13.9%
Intensivt beroende av Design	0.4894	7.5%	13681	6.4%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	0.3866	5.9%	11099	5.2%

Tabell 7.

Immateriell-intensiva näringslivet i Mellersta Norrland

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	1.0	33.6%	28073.00	30.0%
Intensivt beroende av Patent	0.6	19.9%	15227.00	16.3%
Intensivt beroende av Design	0.3	9.2%	7084.00	7.6%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	0.3	10.2%	7402.00	7.9%

Tabell 8.

Immateriell-intensiva näringslivet i Övre Norrland

	Utbetalda löner (miljarder Euro)	Utbetalda löner, % av totala näringslivet	Antal anställda	Antal anställda, % av totala näringslivet
Intensivt beroende av Varumärken	1.3	28.9%	37808.00	27.0%
Intensivt beroende av Patent	0.8	18.2%	21986.00	15.7%
Intensivt beroende av Design	0.5	10.9%	12434.00	8.9%
Intensivt beroende av Upphovsrätt	0.4	8.0%	9560.00	6.8%

Appendix

Intensivt beroende utav olika former av immaterialrätt

	Vaumärke	Design	Patent	Upphovrätt
Tillverkning av textiler	X	X	X	
Tillverkning av läkemedel och farmaceutiska preparat	X	X	X	
Tillverkning av gummi och plastprodukter	X	X	X	
Tillverkning av andra icke-metalliska mineralprodukter	X	X	X	
Tillverkning av datorer, elektronik och optiska produkter	X	X	X	X
Tillverkning av motorfordon	X	X	X	
Tillverkning av annan transportutrustning	X	X	X	
Tillverkning av elektrisk utrustning	X	X	X	
Tillverkning av maskineri och utrustning	X	X	X	
Tillverkning av möbler	X	X	X	
Övrig tillverkning	X	X	X	

Vetenskaplig forskning och utveckling	X	X	X	
Tillverkning av kläder	X	X		
Tillverkning av läder och läderprodukter	X	X		
Reklam och marknadsundersökning	X	X		X
Annan professionell, vetenskaplig och teknisk verksamhet	X	X	X	
Telekommunikationer	X		X	X
Partihandel, exklusive av motorfordon	X		X	
Tillverkning av kemikalieprodukter	X		X	
Tillverkning av matvaror	X		X	
Film-, video- och tv-programproduktion, ljudinspelning och musikförlagsverksamhet	X			X
Datorprogrammering, konsultverksamhet för datorer och relaterad verksamhet	X			X
Hyses- och leasingverksamhet	X			X

Informationstjänster	X			X
Programmering och sändningsverksamhet	X			X
Publicering och reproduktion av inspelad media	X			X
Publishing	X			X
Tillverkning av dryckesvaror	X			
Kontorsadministration, kontorsstöd och andra verksamhetsstödsaktiviteter	X			
Lufttransport	X			
Partihandel och detaljhandel samt reparation av motorfordon	X			
Resebyrå, researrangörs reservation och relaterad verksamhet	X			
Vattentransport	X			
Andra avfallshanteringstjänster				
Anställningsverksamhet				
Arkitekt- och ingenjörsverksamhet; teknisk provning och analys				

Avfallsinsamling, behandling och återvinning				
Avlopps nät				
Civilingenjörsaktivitet				
Detaljhandel, exklusive av motorfordon				
Elektricitet, gas, ånga och luftkonditionering				
Fastigheter				
Gruvdrift				
Hotell/boende				
Juridik och redovisning				
Konstruktion av byggnader				
Landtransport och transport via rörledning				
Mat och dryck tjänsteaktivitet				
Post och kurirtjänster				
Reparation av datorer och personliga och hushållsartiklar				

Säkerhets- och utredningsverksamhet				
Specialiserade byggaktiviteter				
Tillverkning av fabricerade metallprodukter, förutom maskineri och utrustning				
Tillverkning av metaller				
Tillverkning av pappersvaror				
Tillverkning av trävaror, exkl. möbler				
Tjänster till byggnader och landskapsaktiviteter				
Varuhållning och stödfunktioner för transport				
Vattentillgång, avlopps-, avfallshanterings- och saneringsaktiviteter				
Verksamhet av huvukontor; ledningsrådgivning				
Veterinärverksamhet				

Fotnoter

1. Ecepr (2017).
2. Läs mer om utvecklingen i boken Kreativa Stockholm, Sanandaji (2017).
3. Drucker (2011). Ursprungligen publicerad 1969.
4. Klenow & Rodríguez-Clare (1997).
5. Se till exempel Grossman and Helpman (1993), Hasan & Tucci (2010) samt Soete (2011).
6. Gold, Morin & Shadeed (2017).
7. Fang, Lerner & Wu (2017).
8. Office for harmonization in the internal market (2013).
9. Office for harmonization in the internal market (2016).

Källor

Drucker, P.F. (2011). "The age of discontinuity: Guidelines to our changing society", Transaction Publishers, Piscataway, USA. Nionde upplagan av boken som ursprungligen gavs ut 1969.

ECEPR (2017). "The Geography of Europe's Brain Business Jobs".

Eurostats databaser, regional och nationell data över det privata näringslivet.

Fang, L.H., J. Lerner & C. Wu (2017). "Intellectual property rights protection, ownership, and innovation: Evidence from China", *The Review of Financial Studies* 30;7:2446-2477.

Gold, E.R., J. F. Morin & E. Shadeed (2017). "Does intellectual property lead to economic growth? insights from a novel ip dataset", *Regulation & Governance*.

Grossman, G.M. & E. Helpman (1993). "Endogenous innovation in the theory of growth", NBER Working Paper nr. 4527, National Bureau of Economic Research.

Hasan, I. & C.L. Tucci (2010). "The innovation-economic growth nexus: Global evidence", *Research Policy*, 39;10:1264-1276.

Klenow, P.J. & A. Rodríguez-Clare (1997). "The neoclassical revival in growth economics; Has it gone too far?", sid. 73-103 i Bernanke B. and J. Rotemberg (red.) "NBER Macroeconomics Annual", MIT Press.

Nordic Content Protection (2018). "Case studies 2018".

Office for harmonization in the internal market (2013). "Intellectual property rights intensive industries: contribution to economic performance and employment".

Office for harmonization in the internal market (2016). "Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union".

Sanandaji, N. (2017). "Kreativa Stockholm", Centrum för

Näringslivshistoria.

Soete, L. (2011). "Regions and innovation policies: the way forward", i "Regions and Innovation Policy", OECD Reviews of Regional Innovation, OECD.

SOU 2015:16. "Ökat värdeskapande ur immateriella tillgångar - Betänkande av Utredningen om immaterialrättens roll i innovationssystemet", Regeringen.

SOU 2015:104. "Långtidsutredningen 2015, Huvudbetänkande", Finansdepartementet.

